

УДК: 027.6(497.11)

<https://doi.org/10.18485/glasbibl.2023.29.3>

Данка Спасојевић

Народна библиотека „Стефан Првовенчани” Краљево
dankamikaric@gmail.com

Наташа Антонијевић

Народна библиотека „Стефан Првовенчани” Краљево
tasa.nata@gmail.com

ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА, ФОНДОВИ И КАДАР У СПЕЦИЈАЛНИМ БИБЛИОТЕКАМА НА ПОДРУЧЈУ РАШКОГ ОКРУГА

Сажетак: Овим радом представљене су специјалне библиотеке на подручју Рашког округа, уз приказ организације рада, садржаја фондова и кадровске структуре сваке библиотеке засебно. Дат је и кратак осврт на историјат установа у оквиру којих су формиране библиотеке, као и на период и околности оснивања библиотека. Сагледано је актуелно стање у организацији рада и капацитети сваке библиотеке појединачно. На основу свих разматраних параметара, изведен је закључак о степену развијености ових библиотека, те су предочене могућности за унапређење специјалног библиотекарства на подручју Рашког округа.

Кључне речи: специјалне библиотеке, установе културе, музеј, архив, баштинске установе, завод за заштиту споменика

Увод

Народној библиотеци „Стефан Првовенчани” Краљево, на основу члана 27. става 2. Закона о библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС”, број 34/94), те Решењем министра културе и информисања о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС”, број 46/94), 1994. године додељена је матична функција за јавне, школске и специјалне библиотеке на подручју Рашког округа, односно на територији градова Краљево и Новог Пазара, те општина Врњачке Бање, Рашке и Тутина, што подразумева обавезу праћења стања и развоја библиотека унутар мреже, едукацију кадрова, вршење надзора над стручним радом,

као и пружање стручне помоћи и препоручивање мера за унапређење рада библиотека унутар мреже. На територији Рашког округа, у складу са Правилником о садржини и начину вођења Регистра библиотека („Службени гласник РС”, број 63 од 19. октобра 1994), регистроване су четири специјалне библиотеке чије ће пословање са аспекта организације рада, структуре фондова и кадровског састава бити предмет разматрања у овом раду. Реч је о библиотекама Народног музеја Краљево, Историјског архива Краљево, Завода за заштиту споменика културе Краљево и библиотеци Музеја „Рас” Нови Пазар. Поменуте библиотеке регистроване су као посебне јединице у саставу других организација којима библиотечка делатност није примарна. Сви сегменти њиховог пословања детерминисани су природом установа унутар којих функционишу, а њихов развојни смер реципрочан је усмерењу и динамици развојка матичне организације. Опажање да „специјална библиотека трпи и врши утицај на њен (матичне организације, прим. аутора) стратешки развој, на њене иницијативе, пројекте и културу комуницирања међу запосленим особљем, као и сталним и привременим корисницима њених услуга”¹ у потпуности се потврђује праксом која је препозната у раду специјалних библиотека о којима је овде реч. С обзиром на то да су све четири библиотеке чије је функционисање овде тематизовано организоване у саставу других установа, у овом случају установа културе, ваља истаћи да је рад специјалних библиотека у оквиру институција културе заснован на Закону о библиотечко-информационој делатности и подзаконским актима донетим на основу њега, међу којима библиотечко пословање најдетаљније уређује Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности („Службени гласник РС”, бр. 39/13) (у даљем тексту: Правилник о националним стандардима), те су, сходно томе, обухваћене матичним функцијама које се утврђују ради остваривања јединственог и стручног обављања библиотечке делатности и њеног унапређивања. Анализирајући рад специјалних библиотека у установама културе у Србији, Марина Митрић истиче још да „положај специјалне библиотеке у установама културе прецизније одређује Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа заштите културних добара („Службени гласник РС”, бр. 21/95), којим се прописују ближи услови у погледу просторија, техничке опреме и стручног кадра за обављање делатности”². Наведени параметри узету су као смернице за анализу стања у специјалним библиотекама на подручју Рашког округа.

¹ Александра Вранеш и Љиљана Марковић, „Виталност специјалне библиотеке”, *Монс Ауреус: часопис за књижевност, уметност и друштво* год. 7, бр. 24 (2009): 139.

² Марина Митрић, „Специјалне библиотеке у установама културе – стање и проблеми”, *Савремена библиотека* год 21, бр. 26 (2009): 42.

Историјат оснивања специјалних библиотека на подручју Рашкој округи

Прва регистрација специјалних библиотека на подручју Рашког округа извршена је 1. јула 1996. године, када су у Регистар библиотека уписане библиотеке Народног музеја Краљево³ и Историјског архива Краљево⁴. Када узмемо у обзир податке да је краљевачки музеј као завичајни музеј комплексног типа основан 1. маја 1950. године под називом Градски музеј Ранковићево⁵, а да је одлуком Народног одбора среза Краљево на седници Одбора одржаној 27. децембра 1960. године основан Историјски архив са седиштем у Краљеву, званичног имена Историјски архив среза Краљево⁶, долазимо до увида да је дуго, вишедеценијско раздобље протекло до установљавања специјалног библиотекарства унутар ових баштинских институција и освешћивања потребе стандардизовања њихове делатности у оквиру матичних организација, али и унутар система који чини мрежа библиотека Србије. Након вишеструке селидбе у трагању за одговарајућим простором у којем би архивска грађа била адекватно похрањена и чувана, Историјски архив Краљево је 1982. године добио од Скупштине општине Краљево зграду на локацији Стари аеродром у којој се налазе депои Архива⁷. Након неопходне адаптације, зграда је приведена намени, са довољно простора за несметано одвијање делатности Архива. У приземљу зграде налазе се депои са архивском грађом и три радне просторије, док је на спрату, поред депоа и радних просторија, смештена

³ На основу чл. 26. ст. 1. тач. 1 Закона о библиотечној делатности (*Службени гласник РС* бр. 34/94) и чл. 5. Правилника о садржини и начину вођења регистра библиотека (*Службени гласник РС* бр. 63/94) Народна библиотека „Радослав Веснић” Краљево као матична библиотека по захтеву за упис у регистар библиотека, доноси Решење да се у Регистар библиотека упише Народни музеј Краљево. Решење је заведено под бројем 105/57, а датирано је 1. 7. 1996. Према подацима из уписног листа, библиотека је поседовала 2573 књиге и 103 серијске публикације.

⁴ На основу чл. 26. ст. 1. тач. 1 Закона о библиотечној делатности (*Службени гласник РС* бр. 34/94) и чл. 5. Правилника о садржини и начину вођења регистра библиотека (*Службени гласник РС* бр. 63/94) Народна библиотека „Радослав Веснић” Краљево као матична библиотека по захтеву за упис у регистар библиотека, доноси Решење да се у Регистар библиотека упише Историјски архив Краљево. Решење је заведено под бројем 105/59, а датирано је 1. 7. 1996. Према подацима из уписног листа, библиотека је поседовала 13.000 књига, 100 серијских публикација и 50 примерака остале библиотечке грађе.

⁵ Драган Драшковић, „Историјат Музеја”, у *Народни музеј Краљево*, ур. Драган Драшковић, Татјана Михаиловић, Сузана Новчић (Краљево: Народни музеј Краљево, 2014), 18.

⁶ Благомир Бишевац, „Историјат Архива”, у *50 година Историјској архиви Краљево: 1960–2010*, прир. Благомир Бишевац (Краљево: Историјски архив Краљево, 2010), 15.

⁷ Нав. дело, 22.

и библиотека са читаоницом и изложбени простор. Формирањем библиотеке са читаоницом, која је успостављена као „једна од организационих јединица у којој се не ради директно са грађом, а повезана је са основним задацима архивске службе”⁸, омогућено је несметано коришћење архивског материјала и научно-истраживачки рад свим заинтересованим корисницима.

Још је драстичнији временски вакуум између године утемељења Музеја „Рас” Нови Пазар, те Завода за заштиту споменика културе Краљево, и формирања њихових специјалних библиотека. Музеј у Новом Пазару је основан 1952. године⁹, док је библиотечка делатност формално регистрована тек 27. 8. 2018, а краљевачки Завод за заштиту споменика установљен је 1965.¹⁰ док је библиотека уписана у Регистар 2009. године.

Сагледавањем фактографије у вези са оснивањем, потом и смером и динамиком развоја сваке од четири установе, а у контексту временски значајно одложене организације рада библиотеке у односу на период оснивања самих матичних организација, долазимо до закључка да се формирањем специјалних библиотека унутар ових јединица заправо дошло до целовитог система, односно да се о организованој и стандардизованој библиотечној делатности почињало размишљати тек у периоду када су матичне организације имале потпуно устројена сва одељења на којима се темељи њихова сврховитост.

Организација рада специјалних библиотека на подручју Рашкој окруја

Кључни ресурси за организацију рада једне библиотеке било којег типа, па и специјалне, истовремено су и параметри на основу којих је могуће сагледати капацитете за њено успешно функционисање. Простор у којем је организован рад библиотеке, затим библиотечка опрема за смештај и чување грађе, рачунарска опрема, опремљеност и организација фонда, кадар уписан на стручним библиотечким пословима, фреквентност коришћења грађе прецизни су показатељи статуса специјалне библиотеке унутар установе, као и индикативни знаци квалитета њеног рада.

⁸ Нав. дело, 25.

⁹ Музеј „Рас”, „Историјат Музеја”, преузето 30. 8. 2023, <https://muzejnp.rs/istorijat/>.

¹⁰ Завод за заштиту споменика Краљево, „Кратак историјат Завода за заштиту споменика културе Краљево”, преузето 30. 8. 2023, <https://zskv.rs/kratak-istorijat-zavoda-za-zastitu-spomienika-kulture-kraljevo/>.

Простор

Када је реч о просторним капацитетима специјалних библиотека на подручју Рашког округа, треба истаћи да само Историјски архив Краљево има наменски простор за библиотеку који се налази у згради архивског депоа, изван централне зграде установе. Упоредо са том библиотеком, формиран је приручни фонд у оквиру централне зграде, унутар једне од канцеларија. Библиотека Народног музеја Краљево, више пута пресељевана из једног простора у други, данас је смештена у приземљу зграде. Завод за заштиту споменика културе Краљево нема искључиво библиотечки простор, већ је, осим библиотеке, ту организован и канцеларијски део у којем се обавља дигитализација документационе грађе Завода. Ниједна од библиотека нема обезбеђен приступ за лица са инвалидитетом. За разлику од библиотека краљевачког Музеја, Архива и Завода за заштиту споменика које су смештене у приземљу, библиотека Музеја „Рас” позиционирана је на првом спрату, што додатно отежава приступ особама са одређеним физичким сметњама. Правилником о националним стандардима, у погледу просторних услова, прописана је доступност библиотеке особама са инвалидитетом.

Просторе ових библиотека карактерише довољан доток природног осветљења, осим библиотеке Завода за заштиту споменика културе Краљево, у којој је неопходно користити вештачко осветљење и у дневним часовима. За смештај библиотечко-информационе грађе доминантно се користе затворене застакљене витрине, осим у библиотеци Архива која је опремљена стандардним, отвореним металним полицама. Ниједна од библиотека не располаже издвојеним и наменски опремљеним читаоничким простором, већ се у ту сврху користи сто са једним или више расположивих читалачких места. Када је реч о квадратури простора распон је од 20 до 101 м². Упоредни приказ дат је у табели 1.

Библиотека	Квадратура простора
Народни музеј Краљево	20 м ²
Историјски архив Краљево	101 м ² (на две локације, у централној згради (25 м ²) и у простору архивских депоа који су измештени из централне зграде, односно зграде Управе (76 м ²))
Завод за заштиту споменика културе Краљево	34 м ²
Музеј „Рас” Нови Пазар	26 м ²

Табела 1.

У поређењу са националним стандардима прописаним за рад специјалних библиотека, просторне капацитете све четири библиотеке карактерише изразита неусклађеност са истакнутим захтевима: немају улаз и гардеробу као издвојени простор, простор за слободан приступ фонду, читаоницу са доступним рачунарима за кориснике, салу за предавања и изложбе, простор за посебне фондове, нити магацински простор. Када је реч о квадратури простора, сходно стандарду, просторије библиотеке требало би да имају 20 м² за пријемно одељење, 3 м² за свако корисничко место у читаоници и 4 м² за сваког библиотечко-информационог стручњака, као и 7 м² на сваких 1000 библиотечких јединица у фонду за лако доступне магацине и 5,5 м² за затворене магацине. Већ је истакнуто да ниједна не располаже читаоницом, а осим у библиотеци Историјског архива Краљево, квадратура магацинског простора за смештај библиотечких јединица је далеко испод прописа. Упоредни приказ расположиве квадратуре и стандарда, као и процентуална мера квадратуре у односу на стандард дата је у табели 2.

Библиотека	Број библиотечких јединица	Доступна квадратура за смештај библиотечких јединица	Потребна квадратура према стандарду сходно броју библиотечких јединица	Доступна квадратура у процентима у односу на стандард
Народни музеј Краљево	7.553	20 м ²	52,8 м ²	37,8 %
Историјски архив Краљево	8.358	101 м ²	58,5 м ²	172,6 %
Завод за заштиту споменика културе Краљево	9.777	34 м ²	68,4 м ²	49,7 %
Музеј „Рас” Нови Пазар ¹¹	2.452	26 м ²	17,1 м ²	152 %

Табела 2.¹¹

Чињеница да просторни капацитети краљевачког Историјског архива и новопазарског Музеја „Рас” за смештај библиотечких јединица значајно надилазе квадратуру прописану Правилником о националном стандарду не треба истицати као нарочиту предност ових библиотека, с обзиром на чињеницу да предвиђену

¹¹ Напомена: Музеј „Рас”, како је истакнуто, нема наменски простор за библиотеку, већ је библиотечки фонд смештен у канцеларији директора. Приказ у табели се може узети само условно, с обзиром на то да се односи на ненаменски простор.

структуру, односно организацију простора која би обухватила пријемно одељење, читаонички простор односно простор намењен корисницима, затворене магацине, салу за предавања и изложбе као ни друге сегменте добро структурираног и са стандардима усклађеног простора једне специјалне библиотеке, нема нити једна од ове четири библиотеке. У ова два случаја реч је о стицају околности у вези са расположивошћу одређених просторија за потребе смештаја и рада библиотеке, а не о резултату планирања и наменског организовања простора.

Фондови

Разматрајући неопходне предуслове виталности специјалне библиотеке, др Александра Вранеш и др Љиљана Марковић, као један од темељних чинилаца њене функционалности наводе „флескибилност самих извора информисања и начина иновирања у процесу информисања”.¹² Да је стожер специјалне библиотеке специфичан фонд који сабира различиту библиотечко-информациону грађу и изворе, имплицира и дефиниција Асоцијације специјалних библиотека коју је дао Пол Васерман (Paul Wasserman): „Специјална библиотека је информациони објекат који треба да обезбеди приступ специјализираним информацијама које се налазе у њој, а намењене су потребама посебне врсте клијената.”¹³ Сходно овоме, осврт на фонд у анализи организације рада има нарочит значај. Фонд библиотеке Историјског архива Краљево чини 8.124 монографске публикације и све су инвентарисане, док се књига инвентара серијских публикација не води, већ су пописане у контролној картотеци. Библиотека не располаже некњижном грађом. Највећи број публикација има историјску тематику, а посебно вредан део фонда представља 21 стара и ретка књига које су пописане у Електронском регистру старе и ретке библиотечке грађе као културно добра од изузетног и великог значаја. Фонд библиотеке Завода за заштиту споменика културе Краљево сачињавају 4.694 монографске публикације и 5.083 серијске публикације. С обзиром на делатност Завода за заштиту споменика, у фонду су најзаступљеније збирке из области архитектуре, урбанизма, историје уметности, историје, археологије, етнологије и религије. Библиотека не поседује некњижну грађу. Библиотека Народног музеја Краљево располаже вредним фондом монографских и серијских публикација, из којег је стара и ретка књига издвојена и води се као музејска збирка коју чини 80 наслова од којих најстарији датира из 1765. године. У књизи инвентара монографских публикација пописане су 7.553 јединице, тематски усмерене углавном на области уметности, историје и етнологије, док је серијских публикација 3.104. Важан део фонда ове библиотеке чине каталози изложби које су приређиване у нашој земљи, као и у међународним оквирима. У новопазарском Музеју „Рас”

¹² Александра Вранеш и Љиљана Марковић, „Виталност специјалне...”, 139.

¹³ Branko Knežević, *Specijalno bibliotekarstvo* (Beograd : Trebник, 2002), 3–4.

се користи програмски пакет COBISS, у којем је формиран електронски каталог монографских публикација које чине део фонда ове специјалне библиотеке. Поред 2.452 јединице монографских публикација, у фонду се налазе и 193 серијске публикације и међу њима су најзатупљеније оне из области историје, етнологије и књижевности. Ова библиотека је једина међу специјалним библиотекама Рашког округа које иде у корак са прописима стандарда за специјалне библиотеке према којем је неопходно вршити дигитализацију библиотечно-информационе грађе ради њене заштите, коришћења, презентације и шире доступности. Недовољна разноврсност информационих извора је изразити недостатак у функционисању ових библиотека, јер се само посредством различитих врста извора на различитим материјалима и медијима, како и прописује стандард, може осигурати актуелност информација што је од суштинског значаја за кориснике специјалне библиотеке.

Чињеница да специјалне библиотеке имају научни карактер, недвосмислено одређује и структуру, односно садржај њеног фонда. Осим монографских публикација које су предметно повезане са научном облашћу која је прирођена матичној установи у оквиру које функционише специјална библиотека, изузетно важан део фонда чине серијске публикације јер доприносе актуелности информација које се пружају корисницима. Набавка најновије грађе и праћење издавачке продукције у оквиру једне предметне области, намеће се као императив у једној специјалној библиотеци, а „осим те стриктно стручне литературе мора специјална библиотека да буде снабдевена и свим помоћним делима без којих се не може радити, а то су енциклопедије општег и стручног карактера, речници језика, термилошки или други стручни речници, као и евентуални специфични помоћни материјал као што могу бити карте, табеле, скице, планови, филмови, слике и сл.”¹⁴ Изразита мањкавост фонда библиотека, које су анализиране, управо је недостатак некњижне грађе као специфичног документарног материјала, као и слаба заступљеност серијских публикација и несистематичан однос према овом делу фонда који представља драгоцен извор за истраживаче.

Кагар

Особеност карактера специјалне библиотеке условљава њену целокупну делатност, укључујући и кадровску селекцију. Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности у специјалним библиотекама прописује број запослених стручњака с обзиром на величину фонда и број расположивих читалачких места, те се наводи да „за фонд до 15.000 јединица и за читаоницу до петнаест читалачких места треба да буду два запослена

¹⁴ „Osnovna uputstva za rad u specijalnim bibliotekama”, Beograd: Društvo bibliotekara NR Srbije (1955). 5–6.

библиотечко-информациона стручњака (један дипломирани библиотекар, односно библиотекар и један виши књижничар, односно књижничар), као и да „на сваких нових 15.000 јединица треба додати по једног новог дипломираног библиотекара, односно библиотекара или вишег књижничара, односно књижничара.”¹⁵

У том смислу, ниједна од четири библиотеке које су предмет ове анализе није усклађена са прописима стандарда. У библиотеци Народног музеја Краљево запослен је један библиотекар са пуним радним временом, по образовању дипломирани историчар, што је у складу са научним усмерењем ове баштинске институције и потребом да библиотекар има адекватно предметно образовање. У библиотеци Завода за заштиту споменика културе Краљево на библиотечко-информационим пословима ангажован је дипломирани историчар и то са половином радног времена у библиотеци, док је другу половину времена упослен као стручни сарадник у области историје. У библиотеци Историјског архива Краљево послове библиотекара обавља професор српског језика и књижевности са положеним стручним испитом из области архивистике, али са половином радне норме у библиотеци, док је остатак радног времена ангажован као архивиста. У Музеју „Рас” библиотекар је по образовању дипломирани филолог турског језика и књижевности, доктор филолошких наука, који пуну радну норму испуњава као библиотекар. Посебну пажњу је посвећивао дигиталној трансформацији пословања библиотеке у оквиру истоименог пројекта који је био подржан и суфинансиран од стране Министарства културе и информисања Републике Србије, а учествовао је у изради и реализацији мобилне апликације „Музеј Рас – Дигитална библиотека”, као и у формирању електронског каталога у програмском пакету COBISS, по чему се ова библиотека издваја међу специјалним библиотекама на подручју Рашког округа, што указује на флескибилност и свестраност библиотекара који показује очигледну спремност да се едукује и унапреди делатност библиотеке.

Закључак

На основу података који су овде анализирани, а сакупљени су обављањем надзора над стручним радом у истакнутим библиотекама, као и посредством годишњег анкетања за базу Мреже библиотека Србије. Такође, ти подаци су разматрани у односу на законске прописе и подзаконске акте који уређују библиотечко-информационо пословање, те се намеће општи утисак да најзначајнији ресурс ових библиотека представља кадар који има адекватне образовне темеље и знања из предметне области на којој је фокус у свакој од ових баштинских

¹⁵ Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности, *Службени гласник РС* број 39 (2013), поглавље III, потпоглавље 2.3, преузето 30. 8. 2023, <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2013/39/1>

установа. Неопходно је, међутим, усавршавање кадра у домену коришћења различитих база података и електронских извора информација, као и у сегменту дигитализације библиотечко-информационе грађе, ради веће доступности ширем кругу корисника, али и због бољег очувања грађе. Ове мере би допринеле унапређењу квалитета услуге која се у специјалној библиотеци вреднује, пре свега, на основу актуелности информација које се могу добити, а које би требало да иду у корак са развојем науке која је у фокусу. Изразити недостатак у функционисању ових библиотека представља простор који готово ни у једном сегменту није структуриран у складу са стандардима. Највећи недостатак представља непостојање репрезентативног, наменског читаоничког простора и који је овде углавном резултат импровизације у датим просторним условима. Када је реч о фондовима, може се констатовати да су у својој основи адекватно опремљени у делу који се односи на монографске публикације, али је велики недостатак малобројност серијских публикација у библиотекама Музеја „Рас” и Историјског архива Краљево, у коме се и не води књига инвентара серијских публикација. Осим тога, у свим библиотекама неопходно је обезбедити приступ различитим базама података и интензивирати коришћење електронских извора информација. Осим неопходне едукације кадрова, за динамично реализовање ових мера потребно је обезбедити и одговарајућу рачунарску опрему, а она је у овим библиотекама сведена на неопходни минимум потребан за рад библиотекара али не и за кориснике.

Но, све добре стране треба разумети као охрабрање да се скромним ресурсима једна библиотека може учинити функционалном, док истакнуте недостатке можемо видети као могућност за напредак и унапређење рада.

Литература

1. Biševac, Blagomir. „Istorijat Arhiva”. U: *50 godina Istorijskog arhiva Kraljeva: 1960–2010*, prir. Blagomir Biševac, 13–26. Kraljevo: Istorijski arhiv Kraljevo, 2010. (na ćirilici)
2. Drašković, Dragan. „Istorijat Muzeja”. U: *Narodni muzej Kraljevo*, ur. Dragan Drašković, Tatjana Mihailović, Suzana Novčić, 15–35. Kraljevo: Narodni muzej Kraljevo, 2014. (na ćirilici)
3. Knežević, Branko. *Specijalno bibliotekarstvo*. Beograd: Trebnik, 2002.
4. Mitrić, Marina. „Specijalne biblioteke u ustanovama kulture – stanje i problemi”. *Savremena biblioteka* god 21, br. 26, (2009): 41–48. (na ćirilici)
5. „Osnovna uputstva za rad u specijalnim bibliotekama”. Beograd: Društvo bibliotekara NR Srbije, 1955. (na ćirilici)
6. „Pravilnik o nacionalnim standardima za obavljanje bibliotečko-informacione delatnosti”. *Službeni glasnik RS* broj 39 (2013). Preuzeto 30. 8. 2023. <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2013/39/1>. (na ćirilici)
7. Vraneš, Aleksandra i Ljiljana Marković. „Vitalnost specijalne biblioteke”. *Mons aureus: časopis za književnost, umetnost i društvena pitanja* god 7, br. 24 (2009): 139–142. (na ćirilici)

WORK ORGANIZATION, LIBRARY HOLDINGS AND STAFF IN SPECIAL LIBRARIES IN THE AREA OF RAŠKA DISTRICT

Summary

This paper is about special libraries in the area of Raška district. It also gives an overview of the work organization, library holdings and staff in special libraries in this area. There is a chapter about the history of the institutions in which the libraries were founded and about their beginnings. The facts about current state and available resources in those libraries are perceived. Along with the overview of the working conditions of special libraries, the conclusion also suggests possible measures to improve their work.

Keywords: special libraries, cultural institutions, museum, archive, heritage institutions, Institute for the Protection of Cultural Monuments

Danka Spasojević
Nataša Antonijević